

Podstawowe komendy i polecenia w Linux

- I. **Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu**
 - **shutdown**(zamykamy Linuxa)
 - **adduser** (dodajemy nowego użytkownika)
 - **newgrp** (dodajemy nową grupę)
 - **passwd** (zmieniamy hasła)
 - **logout** (wylogowanie się)
 - **who** (sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany)
 - **users** (j/w)
 - **w** (j/w)
 - **whoami** (sprawdzamy kim jesteśmy)
 - **mesg** (zezwolenie na przyjmowania komunikatów)
 - **write** (wysłanie wiadomości do danego użytkownika)
 - **wall** (j/w tylko do wszystkich użytkowników)
 - **rwall** (j/w tylko do wszystkich w sieci)
 - **ruser** (wyświetla użytkowników pracujących w systemie)
 - **talk** (możliwość interaktywnej rozmowy)
 - **finger**(szczegółowe informacje o użytkownikach)
 - **su** (zmieniamy się w innego użytkownika)
 - **chmod** (zmieniamy parametry pliku)
 - **chown** (zmieniamy właściciela pliku)
 - **chgrp** (zmieniamy jaka grupa jest właścicielem pliku)
- II. **Polecenia związane z plikami i katalogami**
 - **Polecenia związane z katalogami**
 - **ls** (pokazuje nam zawartość katalogu)
 - **dir** (okrojona wersja ls, pochodząca z msdos'a)
 - **pwd** (pokazuje nam katalog w którym się znajdujemy)
 - **cd** (zmieniamy katalog)
 - **rmdir** (usuwamy katalog)
 - **mkdir** (nowy katalog)
 - **Polecenia związane z plikami**
 - **cat** (edytowanie tekstu)
 - **rm** (usuwamy plik(i))
 - **Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów**
 - **mv** (przenosimy plik lub zmieniamy jego nazwę)
 - **cp** (kopiujemy plik)
 - **mvd** (przenosimy katalog lub zmieniamy jego nazwę)
- III. **Polecenia związane z procesami**
 - **ps** (pokazuje nam jakie procesy są aktualnie wykonywane)
 - **kill** ("zabijamy" procesy)
- IV. **Polecenia związane z pomocą**

- **help** (wyświetla nam wszystkie polecenia w Linuxie)
- **man** (pokazuje nam pomoc do programu)

V. Polecenia związane z kompresją i archiwizacją

- **gzip**(kompresuje nam archiwum *.gz)
- **tar** (archiwizuje nam archiwum *.tar)

I. Polecenia związane z użytkownikami, grupami, loginami i zamykaniem systemu:

shutdown

| -Przeznaczenie: zamykanie systemu
 | -Parametry: shutdown [minuty] [informacja dla zalogowanych użytkowników]
 | shutdown - natychmiastowe zamknięcie systemu
 | shutdown now - j/w
 | shutdown 0 (zero) - j/w
 | shutdown 2 - system zamknie się za 2minuty
 | shutdown 2 2minuty do wył. systemu - system zamknie się za 2minuty pokazując komunikat
 | -Opis: to polecenie służy do zamykania systemu, jest możliwość ustawienia tej komendy, żeby
 | zamyknęła Linuxa za np. 2 min. powiadamiając zalogowanych użytkowników
 | -Patrz także: ---

adduser

| -Przeznaczenie: dodawanie nowego użytkownika
 | -Parametry: adduser [nazwa użytkownika]
 | adduser jan - dodaje użytkownika do komputera o nazwie(imieniu) jan
 | -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz
 | się najpierw przełogować na root'a
 | -Patrz także: [passwd] [newgrp]

newgrp

| -Przeznaczenie: dodawanie nowej grupy lub przełączanie na inną
 | -Parametry: newgrp [nazwa grupy]
 | newgrp programmers - dodaje nową grupę o nazwie programmers
 | -Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tworzenia grupy, jeśli nie masz
 | prawo do zmieniania się między nimi
 | -Patrz także: [adduser]

passwd

| -Przeznaczenie: zmiana hasła
 | -Parametry: passwd [użytkownik]
 | adduser - zmienia hasło loginu na którym jesteś zalogowany

| *adduser thomson* - zmienia hasło użytkownika thomson, jeśli jesteś zalogowany jako root i nie
| musisz znać poprzedniego hasła zwykłego użytkownika
|-Opis: jeśli jesteś zalogowany jako root masz prawo dostępu do tej komendy, jeśli nie jesteś musisz
| się najpierw przełogować na root'a
|-Patrz także: [adduser]

logout

|-Przeznaczenie: służy do wylogowania się
|-Parametry: brak
|-Opis: po wpisaniu polecenia widzimy napis do zalogowania się
|-Patrz także: [adduser]

who

|-Przeznaczenie: sprawdzamy kto jest aktualnie zalogowany
|-Parametry: who [parametry]
| *who* - pokazuje np: root tty01 Dec 13 12:42
| *who am i* - pokazuje nam informacje o naszym loginie
|-Opis: możesz za pomocą tego polecenia sprawdzić kto jest zalogowany lub "kim" jesteś w systemie
|-Patrz także: [users] [w] [whoami]

users

|-Przeznaczenie: pokazuje kto jest zalogowany
|-Parametry: brak
|-Opis: ta komenda jedynie pokazuje po przecinku nazwy użytkowników zalogowanych w systemie
|-Patrz także: [who] [w] [whoami]

w

|-Przeznaczenie: pokazuje kto jest zalogowany
|-Parametry: brak
|-Opis: po wpisaniu widzisz napisy :
| 8:43pm up 13 min, 3 users, load average: 0.07, 0.20, 0.20
| USER TTY FROM LOGIN@ IDLE JCPU PCPU WHAT
| ^^a co poszczególne rzeczy oznaczają^^
| 8:43pm - bieżąca godzina (20:43)
| up 13 min - jak długo pracuje nasz system (13min)
| 3 users - ilu użytkowników pracuje w systemie
| load average - obciążenie systemu przez programy
| USER - identyfikator użytkownika
| TTY - nazwa terminalu
| FROM - informacja dodatkowa
| LOGIN@ - godzina zalogowania

| IDLE - ile czasu upłynęło od ostatniego naciśnięcia klawisza
| JCPU - czas zużyty przez wszystkie programy na danym terminalu
| PCPU - oraz przez wszystkie programy w danym momencie
| WHAT - nazwa aktywnego procesu
|-*Patrz także:* [who] [whoami] [whoami] [users]

whoami

|-*Przeznaczenie:* sprawdzamy nazwę loginu na którym się zalogowaliśmy
|-*Parametry:* brak
|-*Opis:* jeśli jesteś zalogowany jako root to wyświetla napis w następnej linii
"root"
|-*Patrz także:* [who] [w] [users]

write

|-*Przeznaczenie:* wysyłanie komunikatów
|-*Parametry:* write [użytkownik] [wiadomość]
| *write pasternak wiadro* - wysłanie wiadomości do użytkownika pasternak, u pasternaka pojawi się tekst:
| Message from silverstar!root on tty1 at 23:33 wiadro
| po polsku i ludzku: "Wiadomość od root wysłana o godz. 23:33" i teraz wiadomosc "wiadro"
|-*Opis:* polecenie daje możliwość wysłania komunikaty do wybranej osoby
|-*Patrz także:* [mesg] [wall] [rwall] [ruser]

wall

|-*Przeznaczenie:* wysyłanie komunikatów
|-*Parametry:* wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
|-*Opis:* polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich osób
|-*Patrz także:* [mesg] [write] [rwall] [ruser]

rwall

|-*Przeznaczenie:* wysyłanie komunikatów
|-*Parametry:* wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich sieci wiadomości z pliku mes.txt
|-*Opis:* polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci
|-*Patrz także:* [mesg] [write] [wall] [ruser]

ruser

|-*Przeznaczenie:* wysyłanie komunikatów
|-*Parametry:* wall [plik tekstowy]
| *wall mes.txt* - wysłanie do wszystkich pracujących w systemie użytkowników wiadomości z pliku mes.txt
|-*Opis:* polecenie daje możliwość wysłania wiadomości do wszystkich sieci

|*-Patrz także:* [mesg] [write] [wall] [ruser]

talk

|*-Przeznaczenie:* interaktywna rozmowa

|*-Parametry:* talk [login][@sieć]

| *talk parker* - wtedy pokaże się wiadomość

| No connect yet - brak połączenia

| Waiting for your party to respond - czekanie na odp.

| Your party is not logged on - brak partnera w sieci

| Ringing your party again - ponowne wezwanie

| Connection established - nawiązano połączenie

| U odbiorcy pojawi napis

| Message from Talk_Daemon@kom.net at 23:33

| talk: connection requested by root

| talk: respond with: talk root

| Czyli jeśli adresat po odczytaniu tego napisze

| talk root, to połączenie zostanie nawiązane

|*-Opis:* możemy nawiązać interaktywny kontakt nie tylko z

| osoba z naszego komputera, ale też innego z sieci

|*-Patrz także:* [mesg] [write] [wall] [rwall] [ruser]

finger

|*-Przeznaczenie:* informacja o użytkownikach

|*-Parametry:* finger [user]

| *finger* - pokaże się nam okienko w rodzaju:

| LOGIN NAME TTY IDLE WHEN WHERE

| root root tty1 1.01s Jan 20:33 Unknow

| *finger root* - pokaże się nam okienko w rodzaju:

| Login name: root In real life: root

| Directory: /root Shell: /bin/bash

| On since Jan 27 20:33:11 on tty1 at Unknow

| No unread mail

| No Plan.

| ^^^

| Jak widac dowiadujemy się, jakie są prawdziwe personalia użytkownika

| (In real life), nazwy jego kartoteki prywatnej (Directory),

| rodzaj shell'a (Shell), kiedy się zalogował (On since), lub kiedy ostatnio

| był w sieci (Last login), czy dostał/czytał ostatnią paczkę poczty

|*-Opis:* Są to szczegółowe informacje o użytkownikach

|*-Patrz także:* [who]

su

|*-Przeznaczenie:* szybka zmiana loginu

|*-Parametry:* su [user]

| *su root* - zmieniamy się w użytkownika root po podaniu jego hasła

-Opis: jeśli jesteśmy jako root nie trzeba podawać hasła

-Patrz także: [logout]

chmod

-Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku

-Parametry: chmod [u(user)|g(grupa)|o(właściciel)|a(wszyscy)][+|-]

[r(czytanie)|w(pisanie)|x(uruchamianie)][nazwa pliku]

| *chmod ugo-rw file* - odbieramy prawa dostępu do czytania i modyfikowania pliku właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod a-rw* - j/w

| *chmod a+r* - wszyscy mają prawo do czytania pliku

| *chmod a+rwx* - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku

-Parametry: chmod [liczba od 000 do 777][nazwa pliku]

| pierwsza liczba to użytkownik, druga liczba to grupa a trzecia pozostali

| 0 lub --- brak praw dostępu

| 1 lub --x wykonywanie

| 2 lub -w- czytanie

| 3 lub -wx zapis

| 4 lub r-- zapis i wykonywanie

| 5 lub r-x odczyt

| 6 lub rw- odczyt i zapis

| 7 lub rwx odczyt, zapis i wykonywanie

| *chmod 777 file* - dajemy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod 000 file* - zabieramy pełny dostęp właścicielowi, grupie oraz użytkownikom

| *chmod a+r* - wszyscy mają prawo do czytania pliku

| *chmod a+rwx* - wszyscy mają prawo do czytania, zapisywania i uruchamiania pliku

-Opis: są to prawa dostępu dające lub nie prawa do zapisu, czytania i wykonywania

| jakie są prawa można zobaczyć wpisując *ls -l* na początku jest *-rwxr--r--* pierwszy znak oznacza

| plik, katalog..., jeśli zwykły plik to jest minus-, 9 następnych to prawa dostępu 3 pierwsze dla

| właściciela 3 następne dla grupy a 3 ostatnie dla wszystkich

-Patrz także: [write] [wall] [rwall] [ruser]

chown

-Przeznaczenie: zmieniamy parametry pliku

-Parametry: chown [user] [plik]

| *chown rex doc6* - rex jest właścicielem pliku doc6

| *chown rex doc** - rex jest właścicielem wszystkich plików w katalogu zaczynających się na doc np. doc5, doc98

| *chown rex ???* - rex jest właścicielem wszystkich plików mających 3 litery np. doc, abc

-Opis: jest to możliwość ustawienia właściciela pliku lub plików

| -Patrz także: [chmod] [chgrp] [newgrp]

chgrp

| -Przeznaczenie: ustawiamy która grupa jest właścicielem pliku pliku

| -Parametry: chgrp [grupa] [plik]

| *chgrp gracze spis* - gracze są właścicielami pliku spis

| *chgrp gracze ** - gracze są właścicielami wszystkich plików

| -Opis: jest to możliwość ustawienia czy d ciebie mają przychodzić komunikaty

| -Patrz także: [write] [wall] [rwall] [ruser]

II. Polecenia związane z plikami i katalogami:

-Polecenia związane z katalogami:

--ls

| -Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu

| -Parametry: ls [parametr] [katalog]

| *ls* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi jeden po drugim

| *ls -a* - zostaną wyświetlone wszystkie pliki (ukryte) i katalogi

| *ls -l* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi w postaci listy

| *ls -t* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki nowsze

| *ls -r* - zostaną wyświetlone pliki i katalogi według daty, najpierw wyświetlane są pliki starsze

| -Opis: jest możliwość łączenia parametrów w postaci *ls -al* jednak źle będą rozpoznawane ~~*ls -a -l*~~

| -Patrz także: [dir]

| -

--dir

| -Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu

| -Parametry: -brak-

| -Opis: to samo po napisaniu *ls* (bez parametrów)

| -Patrz także: [ls]

| -

--pwd

| -Przeznaczenie: sprawdzanie w którym jesteśmy katalogu

| -Parametry: -brak-

| -Opis: po wpisaniu komendy pokazuje się odpowiedź

| -Patrz także: ---

| -

--cd

| -Przeznaczenie: zmiana katalogu

| -Parametry: *ls* [parametr lub katalog]

| *cd ..* - cofamy się o 1 katalog na dół

| *cd ../..* - cofamy się o 2 katalogi na dół

| *cd gry* - otwieramy katalog gry

| *cd gry/tetris* - otwieramy katalog tetris w katalogu gry

```
--| cd ../programy - otwieramy katalog programy w katalogu niżej
--| cd /programy - otwieramy katalog programy na samym "dole"
--| cd - otwieramy własny katalog
--|-Opis: jest to możliwość zmieniania aktualnego katalogu
--|-Patrz także: ---
--|
--|-----
--|rmdir
--|-Przeznaczenie: usuwanie katalogu
--|-Parametry: rmdir [katalog(i)]
--| rmdir kat1 - usunięcie katalogu kat1
--| rmdir kat1 kat2 - usunięcie katalogu kat1 i kat2
--| rmdir kat1/kat10 - usunięcie katalogu kat10 w katalogu kat1
--|-Opis: jest możliwość usunięcia katalogu, UWAGA katalog musi być pusty
--|-Patrz także: [mkdir]
--|
--|-----
--|mkdir
--|-Przeznaczenie: sprawdzanie zawartości katalogu
--|-Parametry: mkdir [katalog]
--| mkdir kat8 - zostanie utworzony katalog kat8
--| mkdir kat1 gry - zostanie utworzony katalog kat8 i gry
--| mkdir gry/nethack - zostanie utworzony katalog gry a w nim utworzony katalog
nethack
--|-Opis: jest możliwość utworzenia katalogu
--|-Patrz także: ---
--|
--|-----
--|Polecenia związane z plikami:
--|cat
--|-Przeznaczenie: edytowanie tekstu
--|-Parametry:
cat
[parametr] [katalog]
--| cat >nowy.w - wpisany tekst jest zapisany do pliku nowy.w
--| cat nowy.w > dwa - plik nowy.w kopiujemy do pliku dwa
--|-cat dwa nowy.w >tr3 - plik nowy.w i dwa (złączony jeden po drugim)
kopiujemy do tr3
--| cat tr3 > one > two > tree - plik tr3 kopiujemy do one, one do two, two do tree
--|-Opis: UWAGA przy plikach binarnych grozi ta metoda zawieszeniem terminala
lub systemu
--|-Patrz także: ---
--|
--|-----
--|rm
--|-Przeznaczenie: usuwanie pliku
--|-Parametry: rmdir [plik(i)]
--| rmdir plk1 - usunięcie pliku kat1
--| rmdir plk1 plk2 - usunięcie pliku kat1 i kat2
```

```
--|-Opis: jest możliwość usunięcia pliku
--|-Patrz także: [rmdir]
--|
--|-----
--|-Polecenia związane z kopiowaniem i przenoszeniem, plików i katalogów :
--|mv
--|-Przeznaczenie: przenoszenie plików
--|-Parametry: mv [plik] [cel]
--| mv qfile /tmp - przenosimy plik qfile do katalogu /tmp
--| mv f* kat - przenosimy wszystkie pliki zaczynające się litere f do katalogu kat
--|-Opis: za pomocą tej komendy możemy także zmienić nazwę
--|-Patrz także: ---
--|
--|-----
--|cp
--|-Przeznaczenie: kopiujemy plik
--|-Parametry: cp [plik/katalog] [cel]
--| cp plk1 plik198 - kopiujemy zawartość plk1 do plik198
--| cp plk1 c - kopiujemy zawartość pliku plk1 do c
--|-Opis: jest możliwość kopiowania plików i katalogów
--|-Patrz także: [mv] [mkdir]
--|
--|-----
--|mkdir
--|-Przeznaczenie: przenoszenie katalogu
--|-Parametry: mkdir [katalog] [cel]
--| mkdir homm3 gry - przenosimy katalog homm3 do gry
--| mkdir kosz /tmp - przenosimy katalog kosz do /tmp
--|-Opis: to polecenie działa podobnie jak mv
--|-Patrz także: [mv]
--|
--|-----
```

III. Polecenia związane z procesami:

```
ps
|-Przeznaczenie: sprawdzanie komunikatów
|-Parametry: ps [parametry]
| ps - zotanie wyświetlone
| PID TTY STAT TIME COMMAND
| 282 1 S 0:02 /bin/login -- root
| 285 4 S 0:00 (mingetty)
| 286 5 S 0:00 (mingetty)
| 287 6 S 0:00 (mingetty)
| 301 1 S 0:01 (bash)
| 399 1 R 0:00 ps
| ps -aux - zotanie wyświetlone
| USER PID %CPU %MEM SIZE RSS TTY STAT START TIME COMMAND
| bin 95 0.0 0.6 896 44 ? S 20:32 0:00 (portmap)
| news 296 0.0 7.9 1580 516 ? S 20:33 0:00 /sbin/innd -p5 -r
| news 300 0.0 0.3 872 24 ? S 20:33 0:00 (overchan)
```


man

| -*Przeznaczenie*: pokazuje nam pomoc do programu

| -*Parametry*: man [program]

| *man mount* - wyświetla pomoc do polecenia mount

| -*Opis*: pomoc do konkretnych programów

| -*Patrz także*: [man]
